

CZU 025.5/.6:024.5

ACCESUL DESCHIS LA INFORMAȚIE ÎN USARB: CONTRIBUȚII EDUCAȚIONALE ȘI ȘTIINȚIFICE

OPEN ACCESS TO USARB INFORMATION:
EDUCATIONAL AND SCIENTIFIC CONTRIBUTIONS

Valentina TOPALO

Abstract: *One of the strategic objectives of the Scientific Library is to promote open access to information and knowledge. In this respect, the questionnaire "Open Access in the Scientific Library, the contribution in the study and scientific research, users' vision on the Open Access Perspectives", attended by 75 students from 4 faculties (teachers, students, master students, PhD students). 75% of respondents are convinced that open access is beneficial to their research area, and 97% of respondents believe AD has significantly changed research.*

Keywords: *information, research, open access, scientific communication, benefits, USARB, questionnaire, users*

Context și obiective

Unul dintre obiectivele strategice ale Bibliotecii Științifice este promovarea accesului deschis la informații și cunoștințe științifice gratuite. În acest sens, Biblioteca Științifică a elaborat un chestionar privind contribuțiile educaționale și științifice ale accesului deschis în USARB.

Scopul acestui chestionar este de a determina cum s-a dezvoltat politica instituțională privind accesul deschis și gestionarea datelor de cercetare cât și situația actuală în domeniul accesului deschis. Acest chestionar este o inițiativă a Bibliotecii Științifice USARB, dezvoltată în cadrul activităților desfășurate pe parcursul a mai multor ani în domeniul accesului deschis, Știință 2.0 și Open Science.

Designul cercetării

Studiul privind „Accesul Deschis în Biblioteca Științifică, contribuția în procesul de studiu și cercetare științifică, viziunea utilizatorilor asupra perspectivelor Accesului Deschis” urma să se analizeze principalele întrebări de cercetare:

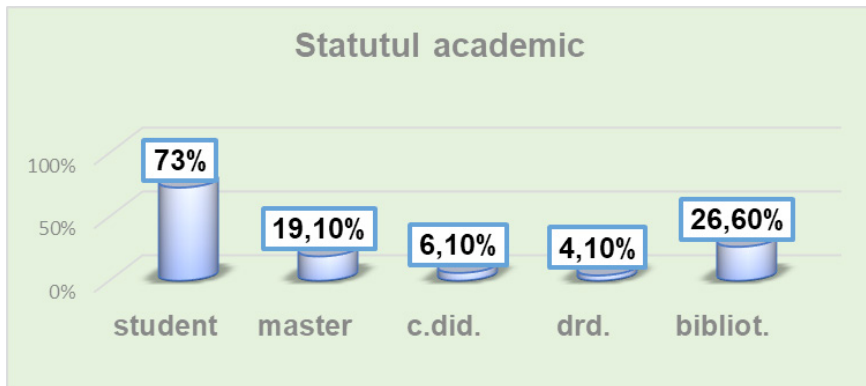
- În ce măsură cunosc studenții, cadrele didactice, bibliotecarii, ce este Accesul Deschis?
- Care sunt beneficiile Accesului Deschis pentru dezvoltarea societății?
- Dacă Accesul Deschis a schimbat și a sporit profilul și reputația activității de cercetare?
- Ce schimbări doresc să aducă fiecare respondent pentru țară / regiune?
- Care este viitorul Accesului Deschis?

Culegerea de date s-a efectuat prin intermediul chestionarului difuzat tradițional și online www.usarb.ro. Acesta a fost postat pe pagina de start a Bibliotecii Științifice la 17 octombrie 2017 și a fost deschis până la 30 octombrie 2017.

Chestionarul a fost adresat cadrelor didactice, studenților, masteranzilor/doctoranzilor, bibliotecarilor. Chestionarul a înserat întrebări deschise și închise fiind aplicate pe un eșantion de 75 de subiecți (47 tradițional și 28 online) de la 4 facultăți și BȘ USARB. Răspunsurile sunt anonime și analizate în mod

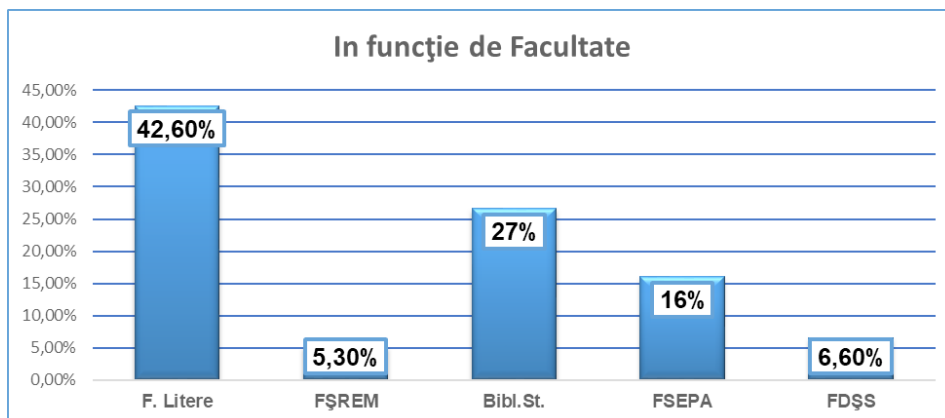
confidențial, în conformitate cu bunele practici științifice. Studiul a conținut 11 întrebări, după cum urmează:

- **PENTRU A MĂSURA STATUTUL ACADEMIC, RESPONDENȚII AU FOST RUGAȚI SĂ SE ÎNSCRIE ÎNTR-UNA DIN URMĂTOARELE CATEGORII:**

- **ÎN FUNCȚIE DE FACULTATE STRUCTURA EȘANTIONULUI ESTE URMĂTOAREA:**

Facultatea de Litere	Biblioteca Științifică	Facultatea de Științe Reale Economice și ale Mediului	Facultatea de Științe ale Educației Psihologice și Arte	Facultatea de Drept și Științe Sociale
42,6 % (38)	26,6% (20)	5,3%(4)	16%(12)	6,6% (5)

- **În cadrul studiului am fost interesați să aflăm CE ESTE ACCESUL DESCHIS?**

Ca răspuns la întrebare 75% înclină spre formularea corectă a termenului. Tabela de mai jos se referă la răspunsurile privind cunoștințe despre Access Deschis.

Accesul Deschis este una dintre cele mai progresiste mișcări ale cercetătorilor, având ca obiectiv principal promovarea ideii accesului liber la informația științifică

Accesul Deschis este accesul digital, on-line, gratuit la literatură, fără restricții privind drepturile de autor și de acordare a licențelor

Accesul Deschis este considerat astăzi drept un nou model de comunicare științifică

O cale deschisă la resurse electronice

O mișcare globală care sprijină circulația liberă, deschisă a informațiilor și ideilor

Pentru mine ca utilizator, Accesul Deschis este un sistem de acces online gratuit în care îmi permite să accesez, fără taxă de plată, fără bariere și permisiune

Posibilitatea de a consulta rezultatele cercetărilor științifice precum și creșterea vizibilității producției științifice

Accesul Deschis aduce o vizibilitate maximă a cercetărilor și instituțiilor, crește numărul cititorilor și impactul asupra conținutului științific, crează condiții pentru oricine și oricând să aibă acces nelimitat la informația științifică accesibilă de oriunde, astfel influențând dezvoltarea societății.

Более широкой аудитории становятся доступны результаты исследований, активнее используются научные результаты. Чем больше цитируется статья, чем больше ссылок делается на неё, тем лучше для карьеры ученого. „Кто владеет информацией - владеет миром“

Acesta promovează fluxul de cunoștințe la nivel mondial în beneficiul științei, inovării și dezvoltării

75 % de respondenți au declarat că sunt foarte sau destul de familiarizați cu AD, 25% afirmă că nu cunosc ce este AD.

Acest fapt explică că cele 75 % de respondenți înțeleg bine utilitatea Accesului Deschis în documentare, informare și cercetare. Determinând termenul AD au ajuns la concluzia că poate fi utilizat pentru a acoperi diferite nivele de deschidere, de la accesul simplu „citat” până la posibilitatea de a remixa și reutiliza conținutul. Citarea Declarației (citată de mai multe ori) privind accesul deschis de la la Budapesta este în mod obișnuit ca o definiție care include drepturile de folosire a informației, încurajează schimbul liber de cunoștințe și resurse pentru a lărgi accesul și pentru a încuraja creativitatea.

Considerăm că atitudinile față de AD sunt pozitive, majoritatea respondenților pledează în favoarea acestuia.

- **CARE SUNT BENEFICIILE ACCESULUI DESCHIS PENTRU DEZVOLTAREA SOCIETĂȚII?**

Promovează fluxul de cunoștințe la nivel mondial în beneficiul științei, inovării și dezvoltării

Informațiile științifice accesibile influențează dezvoltarea societății

Oferă posibilitatea de a beneficia de conținutul informațional internațional și de a asigura crearea și distribuirea conținutului local

Crește vizibilitatea rezultatelor cercetărilor științifice, vizibilitatea țării, instituției, autorului

Posibilități de Acces Deschis oferite de Biblioteca Universitară, serviciile, colecțiile, acces la baze de date internaționale EBSCO, SpringerLink, Eubookshop, care le putem accesa numai de la Bibliotecă, ceea ce este important pentru studiu și cercetare

Oferă șanse reale țării noastre să aibă acces egal la cunoștințe și informații, accesând arhive, repozitorii naționale/internaționale electronice cu acces deschis

Descărcarea documentelor / ideilor fără restricții

Postarea publicațiilor în repozitoriul instituțional - împărtășirea ideilor, posibilități de accesare a unor cărți, articole altor acțiuni concrete în mediul digital - promovarea informației științifice

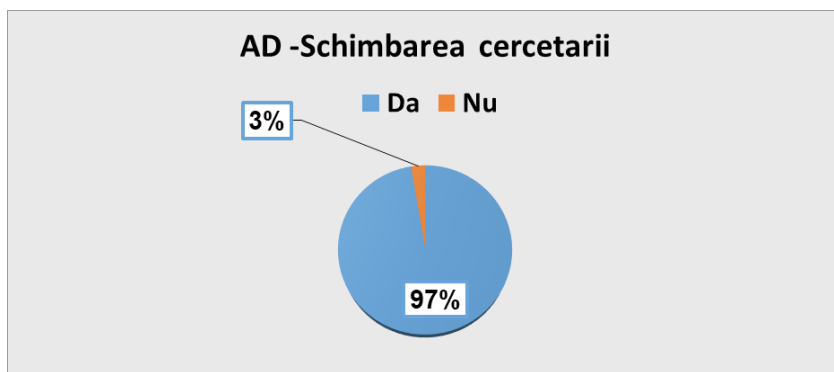

Accesul deschis la cercetare are o gamă largă de beneficii pentru toate aspectele societății, permite o cercetare mai rapidă și mai bună, sprijină inovarea în economie, permite accesul celor care nu pot să plătească pentru abonare.

De asemenea, este vorba despre corectitudine - multe cercetări sunt finanțate de contribuabil și ar trebui să fie disponibile pe scară largă și să nu necesite plăți pentru acces.

Unul dintre marile lucruri legate de accesul deschis este că acesta are potențialul de a-i beneficia pe toți. Beneficiile pentru societate și economie ar trebui resimțite în Moldova în general, în comunitatea bălțeană în particular. AD poate, totuși, să sporească profilul și reputația activității de cercetare din Moldova și a Universității, deoarece au fost găsite mai multe citări ale rezultatelor OA. Biblioteca Universitară sprijină membrii comunității prin intermediul serviciilor sale, prin colecțiile sale electronice, de unde utilizatorul poate alege, vedea, diferenția descoperirile, care în fond schimbă viața oamenilor. Cu cât mai mulți utilizatori pot accesa și dezvolta cele mai recente cercetări, cu atât mai valoroase devin cercetările și cu atât mai multe persoane, cercetători vor putea beneficia de aceasta. De aceea, accesul deschis este important.

➤ **ACCESUL DESCHIS A SCHIMBAT ȘI A SPORIT PROFILUL ȘI REPUTAȚIA ACTIVITĂȚII DUMNEAVOASTRĂ DE CERCETARE?**

97% dintre respondenți consideră că AD a schimbat activitatea de cercetare, semn că sunt de acord cu acest lucru, devenit modelul predominant în comunicările științifice, fiind un viitor al multor modele mixte de afaceri, 3% afirmă că AD nu a schimbat nimic, nu a sporit profilul și reputația activității de cercetare.

➤ **CE SCHIMBĂRI DORIȚI SĂ ADUCEȚI PENTRU ȚARA / REGIUNEA DVS.? RĂSPUNSURILE RESPONDENȚILOR SUNT DIVERSE ȘI OPTIMISTE.**

Economia țării depinde de capacitatea noastră de a inova și de a fi mai competitivi într-o economie globală din ce în ce mai interconectată

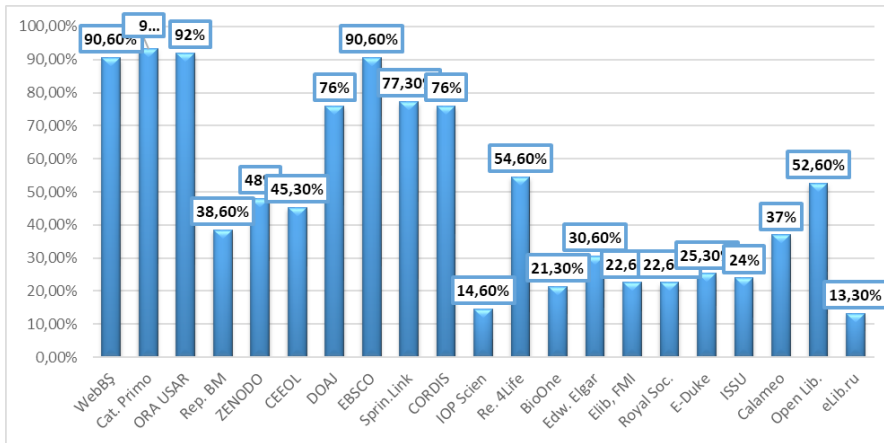
Sănătatea țării/comunității, depinde de capacitatea de a inova și de a fi competitiv în economia globală. De aceea ar fi minunat să am posibilități financiare să public cercetările mele nu numai local dar și internațional

Acces deschis la toate domeniile de cercetare, la propria cercetare care se va solda cu schimbarea situației economice, cu o lume mai bună pentru țara mea

Să se creeze un sistem de comunicare științifică care să susțină activitatea cercetătorilor și a întreprinzătorilor de afaceri

Acces la literatura deschisă conduce la descoperirile care economisesc timp, creează eficiență și îmbunătățesc viețile

➤ **CE SERVICII DE ACCES DESCHIS ALE BIBLIOTECII ȘTIINȚIFICE UTILIZAȚI PENTRU CERCETĂRILE DVS.?**

Instrumentele utilizate adaugă vizibilitate și accesibilitate cercetării. Se poate constata că serviciile de acces deschis sunt cunoscute, se manifestă un interes profesional, chiar dacă interesele diferă, preferințele exprimate de ei sunt pe deplin semnificative. Websitul BŞ USARB - 98%; Catalogul Electronic Primo Exlibris - 93,3%; Repozitoriul Instituțional ORA USARB - 92% - domină opțiunile. Preferințele sunt diferite și gradele de accesare la fel.

Evaluând datele privind serviciile de acces deschis au fost menționate bazele de date. Observăm următoarele rezultate: EBSCO - 90,6%, CORDIS (Eubookshop.eu) - 78%; SpringerLink - 77,3%; DOAJ) Directoriul revistelor cu Acces deschis - 76%; Research 4LIFE (Hinari, AGORA, OARE, ARDI) - 54,6%, Open Library - 50,6%, Repozitoriul European ZENODO - 48%; Biblioteca CEEOL - 45,3%; Colecția Edward Elgar Publishing - 30,6%; E-Duke University Presss - 25,3%; elibrary BM, FMI - 22,6%; Royal Society Journals - 22,6%; Platforma Internațională ISSU - 24%; Calameo - 37,3%, BioOne - 21,3%; IOP Science - 14,6%; eLibrary.ru, WIKIPEDIA - 13,3%.

EBSCO, SpringerLink, Eubookshop continuă să fie în topul accesărilor, fiind preferat pentru conținuturile lor, cercetătorii au acces continuu, simultan, 24 de ore pe zi, 7 zile pe săptămână, la lucrări necesare și vitale.

Studentții de la Facultatea de Litere au evidențiat mai mult publicații științifice în domeniul Media & Communication din Directoriul revistelor cu Access deschis DOAJ. Din 11200 de reviste cu acces deschis, DOAJ inserează 106 reviste în 13 limbi din 34 de țări de pe 5 continente la subiectul „Media și comunicare”.

➤ **INDICAȚI REVISTELE UNIVERSITARE CARE LE UTILIZAȚI.**

Toți respondenții lecturează publicațiile postate pe website-ul Bibliotecii,

considerându-le o sursă de informare utilă instruirii și cercetării. Utilizatorii paginii web cunosc revistele universitare: *Confluente Bibliologice, Bibliouniversitas, Limbaj și Context, Glotodidactica, Tehnopia, Artă și Educația Muzicală, NRF, Tehnopia*. Biblioteca Științifică le promovează permanent, dovedindu-le tuturor că revistele sunt mijloace importante de comunicare științifică. Au fost numite mai des revistele: *Glodidactica, Limbaj și Context, Confluente Bibliologice, Artă și Educație Artistică*.

► **CARE ESTE VIITORUL ACCESULUI DESCHIS?**

Este pentru a rămâne, deoarece beneficiile pe care le aduce sunt atât de largi.

Sperăm că accesul deschis va avea un viitor sănătos - cel puțin decât aveam zece ani în urmă. Avem un conținut mult mai deschis decât oricând, fie că este vorba de articole din jurnal, de resurse educaționale deschise, de cărți sau de alte materiale de cercetare și de învățare.

Avem sisteme mai bune pentru publicarea, difuzarea și localizarea de conținut deschis.

Se va investi mai mult în cercetare pentru a accelera ritmul descoperirilor științifice, se va încuraja inovația, se va îmbogăți educația și stimula economia - pentru a îmbunătăți binele public

Se va investi mai mult în cercetare pentru a accelera ritmul descoperirilor științifice, se va încuraja inovația, se va îmbogăți educația și stimula economia - pentru a îmbunătăți binele public

Vor fi sisteme mai bune pentru publicarea, difuzarea și localizarea de conținut deschis

Există încă provocări în ceea ce privește sprijinirea instituțiilor și a cercetătorilor individuali cu trecerea la accesul deschis - este o zonă pe care are nevoie de susținere nu numai prin proiecte de bune practici privind accesul deschis, dar și de Stat.

Accesul deschis va juca un rol într-un viitor în care cercetarea și cunoștințele din întreaga lume vor putea ajuta oamenii oriunde s-ar afla

Principalul motiv pentru care suntem mai entuziasmați de viitorul accesului deschis este schimbarea pe care o vedem în cadrul facultăților și cercetătorilor.

Pentru viitorul comunicării științifice deschise, trebuie să avem capacitatea de a crede că va exista un sistem mai bun și mai durabil decât ceea ce avem acum

Facultățile se vor publica în mai multe reviste deschise, baze de date.

Următoarea generație de oameni de știință, probabil cei de astăzi ai Generației Z, va avea o mentalitate foarte diferită și înțelegerea a ceea ce înseamnă să partajeze în mod deschis conținutul. Vor alege și vor menține sisteme de promovare a Accesului Deschis, care generează conștientizare, sensibilizează către o știință deschisă, care încet, dar sigur, va înflori în întreaga lume.

CONCLUZII

Din analiza chestionarului se poate concluziona că toate răspunsurile privind AD sunt necesare. Acesta permite, de asemenea, să cunoaștem mai bine opiniile și interesele comunității în legătură cu accesul deschis, serviciile de acces deschis pe care le preferă, cât și unele gânduri privind viitorul accesului deschis la cunoaștere.

Constatările cele mai relevante ale sondajului sunt că aproximativ 75% dintre respondenți sunt convingși că accesul deschis este benefic pentru domeniul lor de cercetare, îmbunătățind în mod direct modul în care funcționează comunitatea științifică.

RECUNOȘTIȚĂ

Dorim să le mulțumim cadrelor didactice, doctoranzilor, masteranzilor, studenților, bibliotecarilor care au participat la sondaj.

Referințe electronice:

1. https://www.coar-repositories.org/files/Competencies-for-ScholComm-and-OA_June-2016.pdf
2. <http://www.eigenfactor.org/>
3. <http://www.scimagojr.com/>
4. <http://opencitations.wordpress.com/2013/01/03/open-letter-to-publishers>
5. <http://altmetrics.org/tools>